

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 32, No 4 (1981)

Υπεύθυνοι σύμφωνα με το νόμο

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Επιστημονικό Σωματείο άνεγχορυσμένο, άρθρο 410/19.2.1975
Πρωτοδικείου Αθηνών.
Πρόεδρος γιά τό έτος 1981:
Κων. Ταρλατζής

ΕΚΔΟΤΗΣ: Έκδίδεται υπό αίρετης πενταμελούς συντακτικής επιτροπής (Σ.Ε.) μελών τής Ε.Κ.Ε.

ΥΠ/ΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ό Πρόεδρος τής Σ.Ε. Λουκάς Εύσταθίου, Ζαλοκώστα 30, Χαλάνδρι. Τηλ. 6823459

Μέλη Σν/κής Έπι.:
Χ. Παππούς
Α Σέμάνης
Ι. Δημητριάδης
Σ. Κολλάγης

Φωτοστοιχοθεσία - Έκτύπωση:
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Άρρήτου 12-16 Αθήνα
Τηλ. 9217513 - 9214820
ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: Αθήνα

Ταχ. Διεύθυνση:
Ταχ. θορίς 407
Κέντρικό Ταχυδρομείο
Αθήνα

Συνδρομές:

Έτησία έπιτερικου	δρχ.	500
Έτησία έξωτερικου	*	1000
Έτησία φοιτητών ήμεδαπής	*	300
Έτησία φοιτητών άλλοδοπής	*	500
Τιμή έκστου τεύχους	*	200
Ίδρώματα κ.λπ.	*	1000

Address: P.O.B. 407
Central Post Office
Athens - Greece

Redaction: L. Efstathiou
Zalokosta 30,
Halandri
Greece

Subscription rates:
(Foreign Countries)
\$ U.S.A. 20 per year.

Δελτίον
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β
ΤΟΜΟΣ 32
ΤΕΥΧΟΣ 4

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1981

Bulletin
OF THE HELLENIC
VETERINARY MEDICAL SOCIETY

QUARTERLY
SECOND PERIOD
VOLUME 32
No 4

OCTOBER - DECEMBER
1981

Έπιταγές και έμβάσματα άποστέλλονται έπ' όνόματι κ. Στ. Μάλιμη κτην. Ίνστι. Ύγεινής και τεχνολογίας Τροφίμων, Ίερά όδός 75, Τ.Τ. 303 Αθήνα. Μελέτες, έπιστολές κ.λπ. άποστέλλονται στον κ. Α. Εύσταθίου, Κτηνιατρικό Ίνστιτούτο Φυσιολογίας, Άναπαγωγής και Διαιτητικής Ζώων, Ναυπόλεος 9-25, Άγία Παρασκευή Άττικής.

Causes and complications of osteosynthesis of diaphyseal fractures in the long bones in the dog

A. ΔΕΣΙΡΗΣ, Φ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

doi: [10.12681/jhvms.21510](https://doi.org/10.12681/jhvms.21510)

Copyright © 2019, A. ΔΕΣΙΡΗΣ, Φ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΔΕΣΙΡΗΣ Α., & ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Φ. (2019). Causes and complications of osteosynthesis of diaphyseal fractures in the long bones in the dog. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 32(4), 312-323.
<https://doi.org/10.12681/jhvms.21510>

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΟΚΕΣ ΤΩΝ ΟΣΤΕΟΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΚΑΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΦΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΚΡΩΝ ΟΣΤΩΝ ΣΤΟ ΣΚΥΛΟ

Υπό

Α. ΔΕΣΙΡΗ και Φ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ*

CAUSES AND COMPLICATIONS OF OSTEOSYNTHESIS OF DIAPHYSEAL FRACTURES IN THE LONG BONES IN THE DOG

By

A. DESSIRIS and PH. PAPADOPOULOS*

SUMMARY

The causes and complications in 55 cases of osteosynthesis in the 4 long bones in the dog are described. As proven by practice, unsuccessful immobilisation constitutes the commonest cause of complications in the osteosynthesis, followed by the choice of unsuitable osteosynthetic material and detriment of this material.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ αἱματηρὴ θεραπεία τῶν καταγμάτων στό σκύλο, παρά τὰ ἀναμφισβήτητα πλεονεκτήματά της συγκριτικά μὲ τὴν ἀναίμακτη ἀντιμετώπισή τους, ἐγκυμονεῖ ἀρκετοὺς κινδύνους. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποκτᾷ ἰδιαίτερη σημασία γιατί ὁ ἀριθμὸς τῶν περιπτώσεων ποὺ ἀντιμετωπίζονται μὲ τὴν αἱματηρὴ μέθοδο (ἐσωτερικὴ ἀκίνητοποίηση) αὐξάνει συνεχῶς, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀναλογικὴ αὐξηση καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν περιπτώσεων ποὺ ἐπιπλέκονται μετεγχειρητικά.

Οἱ σημειούμενες ἐπιπλοκὲς μπορεῖ νὰ εἶναι χρονικὰ ἄμεσα συνδεδεμένες μὲ τὴν ἐπέμβαση, ὀφειλόμενες συνήθως σὲ κακώσεις μυῶν, ἀγγείων καὶ νεύρων, ἄλλοτε δμως ἐκδηλώνονται ἀργότερα καὶ προκαλοῦν ἐπιβράδυνση τῆς πωρώσεως, λόγω σχηματισμοῦ ὀγκώδους ἢ δυσμορφου πόρου, ἢ ἀκόμη καὶ ἀποτυχία τῆς πωρώσεως, λόγω π.χ. μολύνσεως τῆς ἐστίας τοῦ κατάγματος ποὺ ὀδηγεῖ στὴ νέκρωση τῶν καταγματικῶν ἄκρων τοῦ ὀστοῦ.

Ἀναφορικά μὲ τὰ αἷτια τῶν ἐπιπλοκῶν ὑποστηρίζεται ὅτι ἰκανὸς ἀριθμὸς ἀπὸ τὶς ἐπιπλοκὲς

---

* Χειρουργικὴ Κλινικὴ τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διευθυντής: Καθηγητῆς Φ. Παπαδόπουλος.

* University of Thessaloniki. Veterinary School. Dert. of Surgery Head: Prof. Ph. Papadopoulos Thessaloniki - Greece.

αυτές θα πρέπει να αποδοθεί σε σφάλματα τεχνικής (Vaughan 1975, Leighton 1975, Cechner και συν. 1977, Hunt και συν. 1980), όπως π.χ. στην εσφαλμένη έκλογή της μεθόδου και του όστεοσυνθετικού υλικού, στην ανεπιτυχή ανάταξη και στη μη σταθερή άκινητοποίηση των τμημάτων του σπασμένου οστού και στη μόλυνση του έγχειρητικού τραύματος, λόγω μη τηρήσεως των κανόνων άσηψίας και αντισηψίας κατά την επέμβαση. Ήδη από το 1975, ο Vaughan ανακοίνωσε ότι η όστεομελετίδα αποτελεί την πρώτη σε συχνότητα μετεγχειρητική επιπλοκή. Έξάλλου, η βλάβη των γειτονικών πρὸς τὸ σπασμένο ὄστο ἄρθρώσεων και ἡ δημιουργία συμφύσεων στην ἔσθια τοῦ κατάγματος ἀποτελοῦν τις συχνότερα παρατηρούμενες «ιατρογενεῖς» μετεγχειρητικές επιπλοκές.

Ύστερα ἀπὸ τὰ παραπάνω κριθῆκε σκόπιμη ἡ μελέτη 55 περιπτώσεων προβληματικῆς ἢ και ἀνεπιτυχῶς ἐξελίξεως καταγμάτων τῆς διαφύσεως τῶν 4 μακρῶν ὀστῶν στοῦ σκύλου και ὁ ἀκριβῆς, κατὰ τὸ δυνατό, καθορισμὸς τῶν αἰτίων ποῦ προκάλεσαν τις ἐπιπλοκές αυτές.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Ἀπὸ τὰ τηρούμενα στην Κλινική μας ἀρχεῖα καταμετρήθηκαν 55 συνολικά περιπτώσεις μετεγχειρητικῶν ἐπιπλοκῶν διαφυσιακῶν καταγμάτων τῶν 4 μακρῶν ὀστῶν στοῦ σκύλου, ἐπὶ συνόλου 350 ἀντίστοιχων ἐπεμβάσεων κατὰ τὰ τελευταῖα 6 χρόνια (1974-80).

Οἱ παραπάνω 55 περιπτώσεις παρουσιάζονται ἀναλυτικὰ στοὺς πίνακες ποῦ ἀκολουθοῦν, ὡς ἑξῆς:

Στὸν πίνακα 1 παρουσιάζεται ἡ κατανομή τῶν καταγμάτων με προβληματικὴ ἐξέλιξη στοῦ καθένα ἀπὸ τὰ 4 μακρὰ ὄστα, δηλαδὴ στοῦ βραχιόνιο, στοῦ ἀντιβράχιο (κερκίδα και ὠλένη), στοῦ μηριαῖο και στην κνήμη, σὲ σχέση με τὸ φύλλο, τὴν ἡλικία και τὸ μέγεθος (βάρος) τῶν σκύλων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ὅστο	Ἀριθμὸς περιστατικῶν	Γένος ἀρσενικά θηλυκά		Ἡλικία		Βάρος		
		>2 ἐτῶν	2-5 ἐτῶν	<5 ἐτῶν	15kg	15kg		
Βραχιόνιο	19	12	7	15	4	—	10	9
Ἀντιβράχιο	3	3	—	1	1	1	—	3
Μηριαῖο	31	13	18	22	9	—	14	17
Κνήμη	2	2	—	1	1	—	1	1
Σύνολο	55	30	25	39	15	1	25	30

Στὸν πίνακα 2 φαίνεται τὸ εἶδος τοῦ κατάγματος, καθὼς ἐπίσης και ἡ ἀκριβῆς ἐντόπισή του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Όστο	Έγκάρσιο	Είδος του κατάγματος			Έντοπιση του κατάγματος		
		Άπλο Λοξό	Σπειρ/δές	Συντρι- πτικό	Άνω Τριτημόριο	Μεσότητα	Κάτω τρι- τημόριο
Βραχιόνιο	6	1	5	7	—	10	9
Άντιβράχιο	2	—	—	1	—	2	1
Μηριαίο	15	2	2	12	2	25	4
Κνήμη	2	—	—	—	—	2	—
Σύνολο	25	3	7	20	2	39	14

Στόν πίνακα 3 φαίνεται τό είδος του κατάγματος και ή χρησιμοποίηση αντίστοιχα ήλου ώς μόνου όστεοσυνθετικού ύλικού (α) ή σε συνδυασμό με μεταλλικό ράμμα (β).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Όστο	Είδος του κατάγματος						Συντριπτικό	
	Έγκάρσιο		Άπλο		Σπειροειδές			
	α	β	α	β	α	β	α	β
Βραχιόνιο	2	—	1	—	—	—	1	1
Άντιβράχιο	—	—	—	—	—	—	—	—
Μηριαίο	5	1	1	1	—	—	1	2
Κνήμη	—	—	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	7	1	2	1	—	—	2	3

Στόν πίνακα 4 φαίνεται τό είδος του κατάγματος και ή χρησιμοποίηση αντίστοιχα μεταλλικής πλάκας ώς μόνου όστεοσυνθετικού ύλικού (α), σε συνδυασμό με μεταλλικό ράμμα (β), ή σε συνδυασμό με κοχλία (γ).

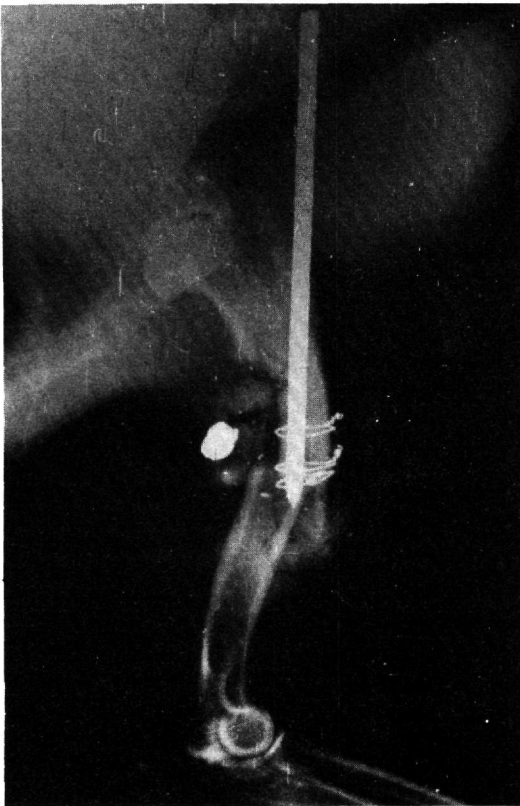
Αίτια έπιλοκῶν

Άπό τή μελέτη τῶν 55 περιστατικῶν προέκυψε ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τὰ αίτια τῶν έπιλοκῶν ήσαν περισσότερα από ένα, όπως π.χ. στην περίπτωση τῆς εικόνας 1, όπου υπήρξε ανεπιτυχής ή έκλογη του όστεοσυνθετικού ύλικού και πρόωρη ή άσκηση του ζῶου, με αποτέλεσμα νά σπάσει ή μικρῆς άντοχῆς μεταλλική πλάκα.

Άναλυτικότερα και κατά σειρά συχνότητας τὰ αίτια τῶν έπιλοκῶν ήσαν τὰ εξής:

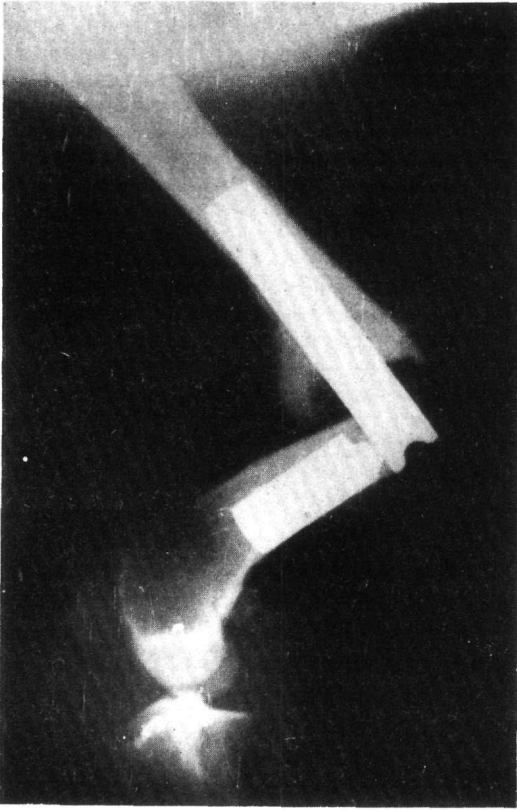
ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Όστω	Είδος του κατάγματος						Συντριπτικό					
	Έγκαρσιο			Απλό								
	α	β	γ	α	β	γ	α	β	γ			
Βραχιόνιο	4	—	—	—	—	—	5	—	—	4	—	1
Άντιβράχιο	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Μηριαίο	8	1	—	—	—	—	1	1	—	4	4	1
Κνήμη	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Σύνολο	16	1	—	—	—	—	6	1	—	9	4	2

Είκ. 1. Έσφαλμένη μέθοδος
 όστεοσυνθέσεως καί κα-
 κή άκίνητοποίηση των
 τμημάτων του σπασμένου
 όστω.

Η κακή άκίνητοποίηση των τμημάτων του σπασμένου όστω (είκ. 2), σε ποσοστό 27,88% των περιπτώσεων προβληματικής εξέλιξεως των όστεοσυν-

Είκ. 2. Καταστροφή του ὀστεο-
συνθετικοῦ ὑλικοῦ.

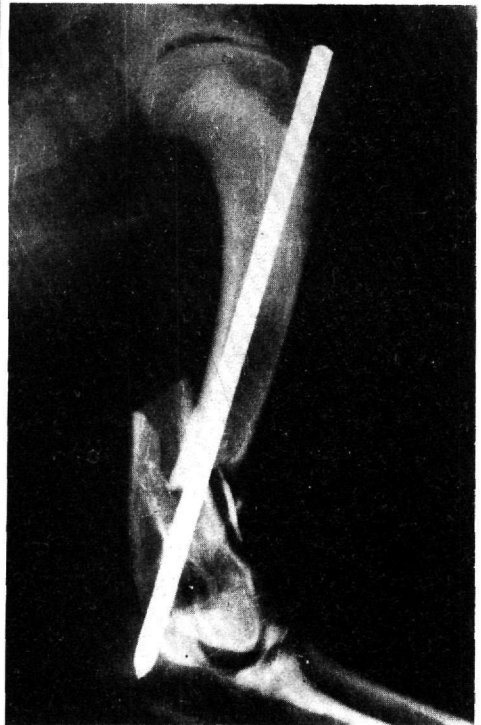
θέσεων, αποτέλεσε τὴ συχνότερη αἰτία. Ἀκολουθεῖ ἡ ἀνεπιτυχὴς ἐκλογή τοῦ ὀστεοσυνθετικοῦ ὑλικοῦ, σὲ ποσοστὸ 22,11% καὶ ἀμέσως μετὰ ἡ καταστροφή τοῦ ὑλικοῦ αὐτοῦ (εἰκ. 1), σὲ ποσοστὸ 15,38% τῶν περιπτώσεων. Ἔπονται ἡ πρόωρη ἄσκηση τοῦ ζώου σὲ ποσοστὸ 10,57%, ἡ μόλυνση τοῦ χειρουργικοῦ τραύματος (εἰκ. 3), σὲ ποσοστὸ 8,65% καὶ ὁ τραυματισμὸς τῆς γειτονικῆς ἀρθρώσεως ἀπὸ τὸ ὀστεοσυνθετικὸ ὑλικὸ (ἦλος, κοχλίας) σὲ ποσοστὸ 5,76% (εἰκ. 4). Τέλος, ἡ κακὴ ἀνάταξη τῶν τμημάτων τοῦ σπασμένου ὄστου σὲ ποσοστὸ 3,84%, οἱ «ἀτρογενεῖς» κακώσεις σὲ ποσοστὸ 2,88% καὶ ἡ πρόωρη ἀφαίρεση τοῦ ὀστεοσυνθετικοῦ ὑλικοῦ σὲ ποσοστὸ 0,96% τῶν περιπτώσεων ἦσαν οἱ λιγότερο συχνὲς αἰτίες ἐπιπλοκῶν στὶς ἐπεμβάσεις αὐτές (εἰκ. 5).

Ἄναφορικά με τὶς ἐπιπτώσεις πού εἶχαν οἱ παραπάνω ἐπιπλοκὲς διαπιστώθηκε ὅτι πρῶτη σὲ συχνότητα ἦταν ἡ ἀνάπτυξη ὀγκώδους ἢ δύσμορφου πώρου καὶ ἀμέσως μετὰ, κατὰ σειρά, ὁ σχηματισμὸς ψευδαρθρώσεως, ἡ ἔλλειψη ὁποιασδήποτε ἀντιδράσεως τοῦ ὄστου γιὰ πώρωση τοῦ κατάγματος καὶ ὁ εὐθρασισμὸς τοῦ ἄκρου (εἰκ. 6).

Τὰ αἰτία προβληματικῆς ἢ ἀνεπιτυχοῦς ἐξελιξέως τῆς ὀστεοσυνθέσεως με-

Είκ. 3. Όστεομελίτιδα.

Είκ. 4. Τραυματισμός γιγονικής
άρθρώσεως από το
όστεοσυνθετικό υλικό.

τά από ήλωση (α) ή χρησιμοποίηση μεταλλικής πλάκας (β) για την άκνητοποίηση των καταγμάτων της διαφύσεως των μακρών οστών στο σκύλο, καθώς επίσης και οι συχνότερα παρατηρούμενες επιπλοκές μετεγχειρητικά, παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 5.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

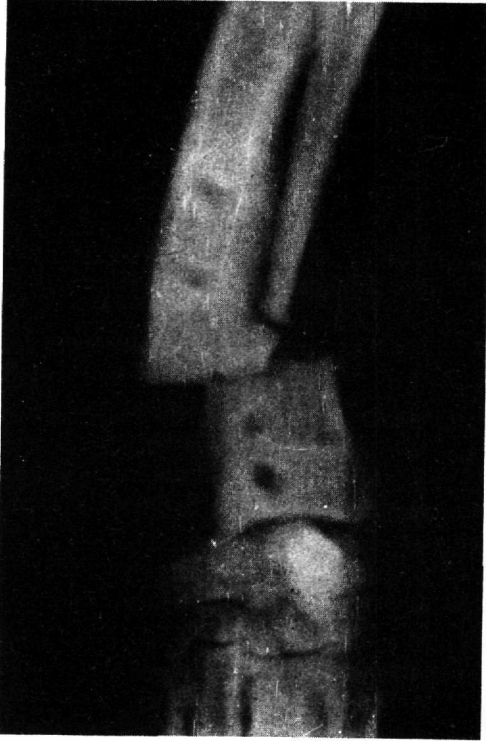
	Βραχιόνιο		Αντιβράχιο		Μηριαίο		Κνήμη		Σύνολο	
	α	β	α	β	α	β	α	β	α	β
Αίτια										
Εσφαλμένη έκλογή οστεοσυνθετικού υλικού	5	6			8	4			13	10
Κακή ανάταξη		1			2	1			2	3
Τραυματισμός της γειτονικής άρθρωσεως	1		1		1	3			2	4
Κακή άκνητοποίηση	3	9			6	11			9	20
Πρόωρη άσκηση	2	2				6	1		2	9
Καταστροφή οστεοσ/τικού υλικού	1	1			4	9	1		5	11
Πρόωρη αφαίρεση οστεοσυνθετικού υλικού					1				1	—
Ίατρογενείς κακώσεις		1				2			—	3
Επιπλοκές										
Μόλυση		4			2	1	2		2	7
Όγκώδης πύρος		1		2	1	3			1	6
Ψευδάρθρωση		1			3	2			3	3
Απουσία εξεργασίας πωρώσεως				1		3			—	4
Εύθρασημός του άκρου					1	2			1	2

Η συχνότητα εμφάνισης των μετεγχειρητικών επιπλοκών ήταν ίση περίπου και στα δύο φύλλα. Αντίθετα, υπήρξαν σημαντικές διαφορές στην έκδηλωση επιπλοκών σε σχέση με την ηλικία τους. Πιο συγκεκριμένα, στους σκύλους ηλικίας μικρότερης των δύο ετών το ποσοστό προβληματικής εξέλιξης της οστεοσυνθέσεως ήταν 70,9%, ενώ στους σκύλους ηλικίας από 2 ως 5 ετών και μεγαλύτερης των 5 ετών ήταν 27,27% και 1,8% των περιπτώσεων αντίστοιχα.

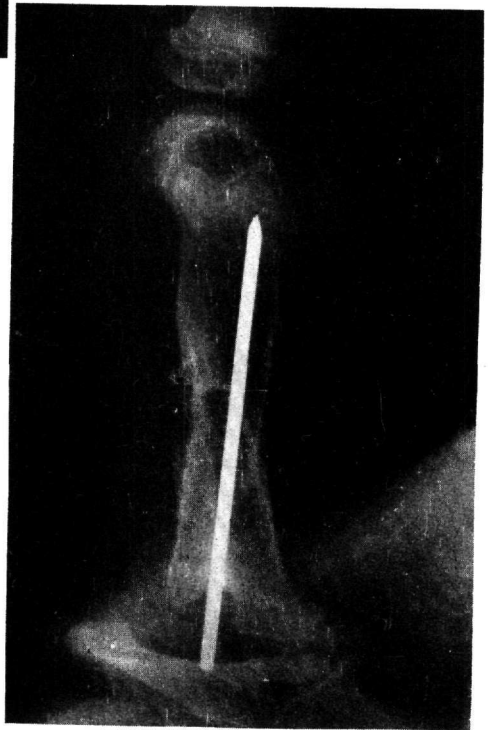
Τα αίτια που έκαναν προβληματική την εξέλιξη ή οδήγησαν σε άποτυχία της επεμβάσεως ήταν ποικίλα ανάλογα με τη μέθοδο που εφαρμόστηκε κάθε φορά -ένδομευλική ήλωση ή χρησιμοποίηση μεταλλικής πλάκας-.

Έτσι, σχετικά με την κακή έκλογή του οστεοσυνθετικού υλικού διαπιστώθηκε ότι, σ' ό,τι αφορά την έκλογή του ήλου, πιο συχνά χρησιμοποιήθηκαν ήλοι μικρότεροι σε μήκος και διάμετρο και μόνο σπανιότερα μεγαλύτεροι. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα άλλοτε την απομάκρυνση του ήλου από το περιφερικό τμήμα του σπασμένου οστού και άλλοτε την παρουσία κινητικότητας στην

Είκ. 5. Ὑποτροπή τοῦ κατάγμα-
τος μετὰ ἀπὸ πρόωρη
ἀφαίρεση τοῦ ὀστεοσυν-
θετικοῦ ὕλικου.

Είκ. 6. Εὐθειασμός τοῦ ἄκρου.

έστια του κατάγματος που τελικά όδήγησε σε ψευδάρθρωση. Σ' ό,τι αφορά την έκλογή της μεταλλικής πλάκας, πιο συχνά χρησιμοποιήθηκαν πλάκες μικρότερες σε μήκος και μικρής άντοχής με αποτέλεσμα να καμφοούν ή και να σπάσουν, όταν κυρίως οι σκύλοι άσκήθηκαν πρόωρα μετά την επέμβαση. Στην περίπτωση, έξάλλου, αυτή ή κακή άκινητοποίηση προήλθε από έσφαλμένη τοποθέτηση της μεταλλικής πλάκας, τη χρησιμοποίηση μικρότερου του άπαραίτητου άριθμού κοχλιών ή την άποκοχλίωσή τους.

Όγκώδης και δύσμορφος πώρος παρατηρήθηκε συχνότερα κατά τη χρησιμοποίηση μεταλλικής πλάκας.

Προκειμένου για τα υπόλοιπα αίτια έπιπλοκών των όστεοσυνθέσεων δέν παρατηρήθηκαν ουσιώδεις διαφορές σε σχέση με το ύλικό που χρησιμοποιήθηκε.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δέν παρατηρήθηκε έπιβράδυνση της πωρώσεως σε κατάγματα ήλικίας μεγαλύτερης των 10 ήμερών.

Θεραπεία

Γενικά, σε 13 περιπτώσεις προβληματικής ή άνεπιτυχούς έξελίξεως της πωρώσεως, στις 9 από τις όποιες είχε χρησιμοποιηθεί πλάκα και στις 4 ήλος, έγινε νέα επέμβαση κατά την όποία χρησιμοποιήθηκε άποκλειστικά μεταλλική πλάκα, σε άλλες 22 περιπτώσεις δέ δόθηκε συγκατάθεση από τους ιδιοκτήτες για νέα επέμβαση, ενώ είχε κριθεί σκόπιμη, και τέλος στις υπόλοιπες υπήρξε ίκανοποιητική έξέλιξη.

Ειδικότερα, στις 9 περιπτώσεις μολύνσεως της έστιας του κατάγματος ή χειρουργική επέμβαση άφορούσε την άπομάκρυνση των νεκρωμένων ιστών, τη νεαροποίηση των καταγματικών άκρων του όστου και την παροχέτευση του τραύματος. Μετεγχειρητικά άκολουθούσε άγωγή με άντιβιοτικά για 3 έβδομάδες. Στις 8 από τις περιπτώσεις αυτές ή έξέλιξη υπήρξε έπιτυχής, ενώ στη μία έγινε τελικά άκρωτηριασμός του άκρου.

Στις 3 περιπτώσεις εύθειασμού του άκρου, αρχικά, κάμπτονταν μηχανικά οι άρθρώσεις μετά από χορήγηση χειρουργικής άναισθησίας και άκολουθούσε φυσικοθεραπεία με ίκανοποιητικό το τελικό αποτέλεσμα.

Στις 4 περιπτώσεις στις όποιες δέν υπήρξε καμιά όστική αντίδραση για πώρωση, έγινε νέα επέμβαση με άντικατάσταση του όστεοσυνθετικού ύλικού και τοποθέτηση στην έστια του κατάγματος μικρών τεμαχίων σογγώδους όστου που λαμβάνονταν από το ίδιο ζώο. Σε μία από τις περιπτώσεις αυτές που ή έξέλιξη δέν ήταν ίκανοποιητική, έγινε άκρωτηριασμός του άκρου.

Ό όγκώδης πώρος που παρατηρήθηκε σε 7 περιπτώσεις, στις περισσότερες από τις όποιες σε όστεοσύνθεση με μεταλλική πλάκα, άποδομήθηκε τελικά χωρίς να χρειαστεί επέμβαση για την άπομάκρυνσή του.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έπιβράδυνση ή προβληματική γενικά έξέλιξη της πωρώσεως σε κατάγματα της διαφύσεως των μακρών όστων σε σκύλους ήλικίας μεγαλύτερης των 5

ετών υπήρξε πάρα πολύ μικρή (ποσοστό 1,81%). Αντίθετα, σημειώθηκε μεγάλο ποσοστό επιπλοκών σε κατάγματα σκύλων μικρής ηλικίας (ποσοστό 98,17%), πράγμα που θα πρέπει ίσως να αποδοθεί στην αδυναμία ισχυρής ακινητοποιήσεως του σπασμένου οστού, λόγω της μικρής αντοχής του, καθώς επίσης και στη δυσκολία μετεγχειρητικού «έλεγχου» των κινήσεων των σκύλων της ηλικίας αυτής.

Το μέγεθος των σκύλων καθώς επίσης και η γενιά τους δε διαπιστώθηκε ότι μπορούν να ενοχοποιηθούν.

Αναφορικά με το είδος του κατάγματος διαπιστώθηκε ότι το ποσοστό των μετεγχειρητικών επιπλοκών δε διέφερε ουσιαστικά μεταξύ των περιπτώσεων των συντριπτικών και των απλών εγκάρσιων καταγμάτων. Έτσι, μπορεί να υποστηριχθεί ή άποψη ότι οι δυσκολίες στην ανάταξη δεν προδικάζουν, κατ' ανάγκη, δυσμενή εξέλιξη. Η άποψη αυτή είναι σύμφωνη με τις παρατηρήσεις των Cechner και συν. (1977), οι οποίοι, σε μελέτη τους 20 περιπτώσεων, διαπίστωσαν μεγαλύτερο, σε αντίθεση μ' ό,τι θα φαινόταν λογικό, ποσοστό δυσμενούς εξέλιξεως των εγκάρσιων καταγμάτων σε σχέση με τα συντριπτικά κατάγματα. Όπωςδήποτε όμως δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ή άποψη ότι ή παράταση της επεμβάσεως καθώς επίσης και οι πολλοί χειρισμοί έγκυμονούν περισσότερους κινδύνους μόλυνσεως.

Η κακή ακινητοποίηση, που πολλές φορές είναι το αποτέλεσμα ανεπιτυχούς έκλογής του όστεοσυνθετικού υλικού, αποτέλεσε τή συχνότερη αίτια στις δικές μας περιπτώσεις προβληματικής εξέλιξεως της πωρώσεως των καταγμάτων των μακρών οστών στο σκύλο.

Γενικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ή άποψη ότι ή κακή προετοιμασία και ή ανεπιτυχής εκτέλεση της επεμβάσεως αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την εμφάνιση των παραπάνω επιπλοκών. Δηλαδή, ό όρθος προγραμματισμός με βάση τις κατάλληλες ακτινογραφίες προεγχειρητικά και ή σωστή προετοιμασία της επεμβάσεως μπορούν να περιορίσουν στο ελάχιστο τις επιπλοκές αυτές. Επίσης, ό μετεγχειρητικός ακτινογραφικός έλεγχος της επεμβάσεως μπορεί να καταδείξει σφάλματα τεχνικής και να όδηγήσει σε νέα άμεση διορθωτική όστεοσύνθεση. Τέλος, ό ακτινολογικός έλεγχος της πωρώσεως πρό της αφαιρέσεως του όστεοσυνθετικού υλικού άποκλείει τόν κίνδυνο επιπλοκής από την πρόωρη άφαίρεσή του. Συμπερασματικά, ή συμβολή του ακτινολογικού έλεγχου πριν και μετά την επέμβαση καθώς επίσης και πριν από την άφαίρεση του όστεοσυνθετικού υλικού είναι μεγάλης σημασίας.

Η μόλυνση της έστίας του κατάγματος, που ήταν ίδια σε ποσοστό στις περιπτώσεις όστεοσυνθέσεως με ήλο και με μεταλλική πλάκα, δεν αποτέλεσε συχνή επιπλοκή. Την ίδια άποψη εκφράζουν και οι Cechner και συν. (1977), σε αντίθεση με τους De Angelis (1975), Leighton (1975), Nunamaker (1975) και Hunt και συν. (1980). Υποστηρίζεται ότι με την πιστή εφαρμογή των κανόνων της άσηψίας και άντισηψίας, τόν περιορισμό των χειρισμών στους άπόλυτα άπαραίτητους και τή μετεγχειρητική άντιβίωση, οι περιπτώσεις όστεομυελίτιδας μπορεί να περιορισθούν σημαντικά. Όπωςδήποτε όμως, σ'

δ,τι αφορά τή μόλυνση, δέν εἶναι δυνατή ἡ σύγκριση μεταξύ αἱματηρῆς καί ἀναίμακτης θεραπείας τῶν καταγμάτων. Θά πρέπει ὁμως στό σημεῖο αὐτό σέ ἀντιπαράθεση νά σημειωθοῦν τά ἄλλα μειονεκτήματα τῆς ἀναίμακτης θεραπείας, ὅπως ἡ ἀδυναμία ἐπιτυχοῦς ἀνατάξεως, ἡ μὴ ἱκανοποιητική ἀκίνητοποίηση τοῦ σπασμένου ὄστου, καθῶς καί οἱ ἐπιπτώσεις ἀπό τή χρησιμοποίη-ση ἐξωτερικῆς ἀκίνητοποιήσεως.

Τό ποσοστό τῶν μετεγχειρητικῶν ἐπιπλοκῶν ποῦ ὀφειλόταν σέ πρόωρη ἄσκηση τῶν ζώων βρέθηκε ἄρκετά ὕψηλό (20%). Γιά τὸ λόγο αὐτό θά πρέπει νά ἐπισημαίνεται ἰδιαίτερα ἡ ἀνάγκη περιορισμοῦ τῶν κινήσεων τῶν χειρουργημένων σκύλων, τουλάχιστο γιά ἓνα μήνα μετά τήν ἐπέμβαση.

Ὁ ὀγκώδης πῶρος ποῦ παρατηρήθηκε σέ λίγες ἀπό τίς περιπτώσεις μας, ἀποτελέσει αἰτία ἐλαφριάς χωλότητας μετεγχειρητικά. Ὁ πῶρος αὐτός προοδευτικά ἀποδομήθηκε χωρὶς νά χρειασθεῖ ἐπέμβαση γιά τήν ἀπομάκρυνσή του, ἐνῶ συγχρόνως ἀποκαταστάθηκε πλήρως καί ἡ λειτουργικότητα τοῦ ἄκρου. Ἀντίθετα, οἱ Hunt καί συν. (1980) ἀναφέρουν ὅτι σέ δύο περιπτώσεις ὁ πῶρος δέν ἀποδομήθηκε πλήρως καί ἀπέτελεσε αἰτία μόνιμης ἀλλά ἐλαφριάς χωλότητας. Σχετικά, πιστεύεται ὅτι οἱ ἥπιοι καί περιορισμένοι χειρισμοὶ τοῦ σπασμένου ὄστου κατά τήν ἐπέμβαση μειώνουν σημαντικά τήν ἔκταση καί τὸ μέγεθος τοῦ σχηματιζόμενου πῶρου.

Ὁ εὐθειασμὸς τοῦ ἄκρου λόγω ἀδυναμίας κάμψεως τῆς ἀρθρώσεως τοῦ γόνατος, ποῦ σημειώθηκε σέ μικρὸ ποσοστὸ περιπτώσεων, ὀφειλόταν προφανῶς σέ σύμπτυση τοῦ τετρακέφαλου μῦ με τὸ μῆριαῖο. Τὴν ἴδια δυσμενῆ κατάσταση σέ ὀρισμένες περιπτώσεις κατάγματος τῆς διαφύσεως τοῦ μῆριαίου ὄστου παρατήρησε καί ὁ Vaughan (1975), ἐνῶ ἀντίθετα οἱ Hunt καί συν. (1980) δέν ἀναφέρουν καμιά περίπτωση εὐθειασμοῦ τοῦ ἄκρου σέ μελέτη τους. 100 περιπτώσεων προβληματικῆς ἐξελίξεως τῆς πωρώσεως. Ἡ ἐπιπλοκὴ αὐτὴ θά πρέπει νά ὀφείλεται σέ κακώσεις τοῦ ὄστου κατά τὴ διάρκεια τῆς ἐπεμβάσεως καί ἐπομένως ἀποφεύγοντας τίς κακώσεις αὐτὲς θά περιοριζόταν στό ἐλάχιστο ὁ κίνδυνος.

Τέλος, ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι σέ καμιά περίπτωση καταγμάτων ποῦ μελετήθηκαν δὲ διαπιστώθηκε ἀνάπτυξη νεοπλασίας στὴν ἐστία τοῦ κατάγματος. Ἀντίθετα, οἱ Brodey, Sauer καί Medway (1963), οἱ Banks καί συν. (1975) καί οἱ Bennett, Campbell καί Brown (1978) ἀναφέρουν περιπτώσεις ὀστεοσαρκωμάτων ποῦ ἀναπτύχθηκαν σέ διαφυσιακὰ κατάγματα τῶν μακρῶν ὀστέων, ἐνῶ δέν πρέπει κατά τὴν ἀποψή μας νά συνδεθεῖ με τὸ κάταγμα, ὅπως ἄλλωστε ἀναφέρουν οἱ Hunt καί συν. (1980), ἡ περίπτωση ἀναπτύξεως ὀστεοσαρκώματος στὴν ἐστία τοῦ κατάγματος, 3¹/₂ χρόνια μετά τὴν ἀφαίρεση τοῦ ὀστεοσυνθετικοῦ ὕλικου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μελετῶνται 55 περιπτώσεις προβληματικῆς ἐξελίξεως καταγμάτων τῆς διαφύσεως τῶν 4 μακρῶν ὀστέων στό σκύλο καί ἐπιχειρεῖται ὁ ἄκριβης, κατά

τὸ δυνατό, καθορισμὸς τῶν αἰτίων ποὺ προκάλεσαν τὶς ἐπιπλοκὲς αὐτές.

Ὅπως ἀποδεικνύεται ἡ κακὴ ἀκίνητοποίησις τῶν τμημάτων τοῦ σπασμένου ὀστέου ἀποτελεῖ τὴ συχνότερη αἰτία ἐπιπλοκῆς τῶν ὀστεοσυνθέσεων καὶ ἀκολουθοῦν ἡ ἀνεπιτυχὴς ἐκλογὴ καὶ ἡ καταστρῶφὴ τοῦ ὀστεοσυνθετικοῦ ὀλικοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Banks, W.C., Morris, E., Herrow, M.R. and Green, R.W. (1975). Osteogenic sarcoma associated with internal fracture fixation in two dogs. J. Am. Vet. Med. Ass. 167, 166.
2. Bennett, D., Campbell, J.R. and Brown, P. (1979). Osteosarcoma associated with healed fractures. J. small Anim. Practice 20,13.
3. Brodey, R.S., Sauer, R.M. and Medway, W. (1963). Canine bone neoplasms. J. Am. Vet. Med. Ass., 143, 471.
4. Cechner, P.E., Knecht, C.D., Chaffee, V.W. and Robinson, W.R. (1977). Fracture repair failure in the dog -a review of 20 dogs. J. Am. Anim. Hosp. Ass., 13, 613.
5. De Angelis, D.M.P. (1975). Causes of delayed union and non-union of fractures. Vet. Clin. N. Amer., 5,2. Ἀναφέρεται ἀπὸ τοὺς Hunt, J.M. καὶ συν. (1980).
6. Hunt, J.M., Aitken, M.L., Denny, H.R. and Gibbs, C. (1980). The complications of diaphyseal fractures in dogs:a review of 100 cases. J. small Anim. Practice., 21,103.
7. Leighton, R.L. (1975). Complications from mismanagement of fixation devices. Vet. Clin. N. Amer., 5,2. Ἀναφέρεται ἀπὸ τοὺς Hunt, J.M. καὶ συν. (1980).
8. Nunamaker, D.M. (1975). Management of infected fractures -osteomyelitis. Vet. Clin. N. Amer., 5,2. Ἀναφέρεται ἀπὸ τοὺς Hunt, J.M. καὶ συν. (1980).
9. Vaughan, L.C. (1975). Complications associated with the internal fixation of fractures. J. small Anim. Practice, 16,415.